

A MAGYAR FORRADALMI TANÁCS 1957. JANUÁR 5–7-ÉN TARTOTT ÜLÉSÉNEK HATÁROZATAI

Közli: Király Béla

A MAGYAR FORRADALMI TANÁCS ELSŐ NYILATKOZATA

A Strasbourgban 1957. január elején tartott kongresszus január 6-án záronyilatkozatot adott ki. A nyilatkozat eredetijének egy példánya – Osváth György jóvoltából – személyes irattáramban van. Most jelenik meg – tudomásom szerint – első ízben nyomtatásban. Megértéséhez ezekre az előzetes megjegyzésekre, a szövegben közölt néhány adathoz pedig magyarázatra van szükség, az utóbbiakat a lábjegyzetekben adom meg.

Az 1956-os forradalom ellen indított szovjet agresszió különböző szakaszai során hatalmas exodus indult meg hazánkból. Körülbelül kétszázezren menekültek a szabad világba, köztük észak-koreai és kínai diákok is, akik magyar egyetemeken és főiskolákon tanultak. A menekültek többsége – érthető módon – a befogadó ország társadalmába való beilleszkedésre törekedett. Sokan, főleg a fegyveres harcokban részt vett vezetők azonban elsősorban nem személyes jövőjük biztosítására törekedtek, hanem arra, hogy tájékoztassák a szabad világot a Magyarországon történelekről, és mozgósítsák a világ közvéleményét hazánk megsegítése érdekében. Tevékenységük – úgy remélték – hatásosabb lesz, ha szervezetbe tömörülnek, és együttesen cselekszenek.

Többen Münchenben a Szabad Európa Rádiónál kezdtek dolgozni. Ott Nyeste Zoltán kezdeményezett, Bécsben Kiss Sándor, Párizsban pedig Auer Pál, volt magyar nagykövet és munkatársai segítették a szabadságharcosokat a szervezkedésben. Magam 1956 karácsony hetében találkoztam Kéthly Annával Washingtonban. Mindkettőnknek tudomása volt a különböző szervezkedésekről, azok célkitűzéseivel egyetértettünk, így elhatároztuk, hogy nemcsak támogatni fogjuk egy kongresszus összehívását, hanem személyesen vagy megbízottaink útján részt is veszünk azon. Mindketten szükségesnek tartottuk a forradalmat képviselő szervezet (Forradalmi Tanács) mielőbbi létrehozását.

Mivel együttes meghívásunk volt az Egyesült Államok külügyminisztériumába, azt javasoltam Kéthlynek, hogy oda már egy szervezet képviselőként menjünk, ne csak a forradalom alatt országos felelősséggel járó tisztséget viselt személyiségekként jelenjünk meg. Abból a tényből indultam ki, hogy Nagy Imre kormányának működését a szovjet agresszió teszi lehetetlenné, ezért a Nagy Imre-kormány képviselőjére és nevében való tevékenység céljából hozunk létre „Forradalmi Kormány Bizottság”-ot Kéthly Anna, mint államminiszter elnöke alatt. Tagjai közé hívunk meg olyan személyiségeket, akiknek szintén országos felelősséggel járó tisztsége volt a forradalom alatt. Magam, mint a „Forradalmi Karhatalmi Bizottság” elnöke a fegyveres erőket képviselhetném. Javaslottam Kővágy Józsefnek, mint a Független Kisgazda Párt főtitkárának a részvételét is. A későbbiekben a feltételeknek megfelelő személyiségekkel folyamatosan bővíthetjük a tagságot. Kéthly helyeselte a javaslatomat. Egyelőre mi ketten megalakítottunk tekintettük a Forra-

dalmi Kormány Bizottságot, amely addig működik, amíg Magyarországot ismét törvényes kormány igazgatja. Elhatároztuk, hogy amelyikünk előbb találkozik Kóvágóval, mindketőnk nevében meghívja őt is.

Ezzel az elképzeléssel mentünk 1957. január első napjaiban a State Departmentbe, ahol Christian A. Herter miniszterhelyettes fogadott bennünket, mint ügyvezető külügyminiszter, a kórházban fekvő John Foster Dulles külügyminiszter nevében és megbízásából. A bensőséges megbeszélés során Herter üdvözölte a kezdeményezésünket, jó gondolatnak tartotta a Forradalmi Kormány Bizottság megalakulását. Kormánya nevében mind a Bizottságnak, mind pedig a tervezett strasbourgi konferenciának támogatást ígért. Abban az időben a Free Europe Committee néven működő társadalmi szervezet – amely kormánytámogatást élvezett – tartotta fenn a Szabad Európa Rádiót, egy Kelet-Közép-Európa számára működő kiadvállalatot, egy osztálya pedig politikailag és pénzügyileg támogatta a kelet-közép-európai demokratikus emigránsok szervezeteit. Ebből a mi bizottságunk is részesült; a strasbourgi konferencia költségének jó részét ők fedezték.

Törekvéseinket és különösen a Strasbourgan tervezett konferenciát számos más kormány és társadalmi egyesület is segítette. A legjelentősebb és leghatásosabb ezek közül az Európa Tanács volt. A Tanács ajánlatára választottuk a kongresszus helyét is. A Strasbourgan székelő Európa Tanácsnak volt egy állandó szerve. „A Nem-képviselet Nemzetek Bizottsága”. A Tanács Európa szerves részének tekintette a szovjet uralom alatt lévő nemzeteket (beleértve a három balti államot is), amelyek csupán a szovjet megszállás következtében nem küldhettek képviselőket a Tanácsba. Az állandó bizottság képviselte ezeket a nemzeteket, köztük hazánkat is. Ebből a feladatából adódóan vált a bizottság elnöke valóságos házigazdánkká, rendelkezésünkre bocsájta tapasztalatait, titkárságát. Mindent elintézt, amire kértük. Nagy nemzetközi sajtókonferenciát szervezett, amelyen az alábbiakban közölt zárónyilatkozat szellemében tájékoztattuk a Nyugatot a kongresszus munkájáról. Az általam tartott bevezetést követően az angol nyelvű kérdésekre én válaszoltam, a francia nyelvűekre pedig Jónás Pál felelt. Ez a sajtókonferencia volt a leghatásosabb, tárgyilagos tájékoztatás, amit a szabad világ „első kézből”, azaz a forradalomban valóban részt vett személyektől kapott.

A konferencia szavazási joggal is rendelkező tagja csakis a forradalomban ténylegesen részt vett olyan személy lehetett, aki nemcsak önmagát, hanem a forradalom valamely szervezetét – igazoltan – képviselte. Az alábbiakban arra szorítokozom, hogy azokat említsem meg, akik a konferencia munkáját tanácsaikkal, javaslataikkal, kritikákkal segítették.

Faludy György, Egri György, Gábor György és Benjamin Olivér a Szociáldemokrata Párt, Kiss Sándor a Parasztszövetség,

Adorján József, Horváth János és B. Rácz István a Független Kisgazda és Polgári Párt, Jónás Pál a Petőfi Kör,

Ováth György a Keresztény Demokrata Néppárt Ifjúsági mozgalma,

Nyeste Zoltán és Sztáray Zoltán a Magyar Értelmiségiek Forradalmi Bizottsága,

Benkő Zoltán a Magyar Nemzeti Paraszt Párt,

Nyeste Zoltán ezenkívül még a politikai foglyokat is képviselte. Erre különösképpen alkalmas volt, mert Jónás Pállal együtt a nyilasok és a bolsevisták is bebörtönözték.

Megfigyelőként jelent meg a New Yorkban székelő Magyar Nemzeti Bizottmány tagjai közül:

Nagy Ferenc volt miniszterelnök és Auer Pál volt párizsi nagykövet, a Független Kisgazda és Polgári Párt képviselői,

Pfeiffer Zoltán, volt igazságügyi államtitkár, a Magyar Függetlenségi Párt képviselője és

Hajdú Német Lajos a Keresztény Demokrata Néppárt képviselője.

Sajnálatos módon Kiss Sándor és közvetlen barátai bizalmába beférkőzött Szabó Miklós, a kádárista állambiztonság ügynöke. Bár ezt aényt nem tudhattam, de ennek az embernek a viselkedéséből következtetve gyanakodtam rá, és igyekeztem Kissék támogatása ellenére kiszorítani ezt a visszataszító személyt a bizalmasabb tárgyalásokból. Nyeste Zoltán támogatásával legalább azt meg tudtam akadályozni, hogy bármelyik állandó bizottság tagja legyen. Mint tudjuk, ennek ellenére igen sok bizalmas információt szerzett és működése nem egy emigráns szabadságharcos életébe került.

A kongresszus megnyitó ülésén egyhangú határozatot hozott arról, hogy a Forradalmi Kormány Bizottságot a kongresszus elnökségének nyilvánítja, és jelenlévő tagját, Király Bélát bízza meg a plenáris ülések elnöki tisztségével. Ha mással voltam elfoglalva, Benjamin Olivér helyettesített.

Megoldandó probléma volt, hogy Kiss Sándor és barátai csak a Magyar Nemzeti Bizottmányból kilépett három politikusnak kívántak szót adni, de Pfeiffer Zoltánnak, aki nem mondott le a Magyar Nemzeti Bizottmányban viselt tagságáról, nem. Ezt a felfogást határozottan elleneztem. Nem szerettem volna, hogy az elnökletem alatt lezajlott kongresszus azzal kezdje emigrációs politikáját, hogy denúciáljuk a Magyar Nemzeti Bizottmányt, a magyar nemzet eleddig egyetlen olyan emigráns politikai intézményét, amelyet a Nyugat többé-kevésbé elfogadott. Végül kompromisszum született: a plenáris üléseken csakis hivatalos delegátusok szólhatnak föl, de összehívunk a plenáris üléseken kívüli „baráti találkozókat”, amelyeken tekintet nélkül arra, hogy valaki még tagja-e a Magyar Nemzeti Bizottmánynak vagy sem, kifejtheti véleményét. Így hallgattuk meg mind a négy „öreg” emigránst, az 1945 utáni demokrácia képviselőit. Közülük azok, akik kiléptek a Magyar Nemzeti Bizottmányból, a megalakult Szabad Magyar Nemzeti Képviselőlet tagjai is lettek. Ugyanebbe az új szervezetbe beválasztottuk Kovács Imrét és Szabó Pált is a Nemzeti Paraszt Párt képviselőjében.

Az alábbiakban közölt zárónyilatkozat ennek a kongresszusnak az eredményeit összegzi, a résztvevők együttes céljait nyilatkoztatja ki: történelmi dokumentum. Az olvasó megismerheti a forradalmárok hitét, szándékait, törekvéseiket: sok közülük utópisztikus volt. De vajon méltányos lenne-e mást várni azoktól, akik első ízben voltak Nyugaton, s akiknek látását a – csak hetekkel előbb kinyitott – börtönzárkájuk szokásos félhomálya után a nyugati napfény elkápráztatta, vagy akik néhány héttel korábban még a szovjet agresszorok ellen harcoltak, és ezektől az élményektől nehezen tudtak szabadulni.

A Magyar Forradalmi Tanács kongresszusa által megválasztott politikai bizottság javaslata alapján 1957. január 5–7-én tartott ülésén a Tanács a következő határozatot hozta:

I. A Forradalmi Tanács politikájának elvi alapjai, célkitűzései

A Forradalmi Tanács politikájának elvi alapja az 1956. október 23-i forradalom követelése: az ország függetlensége; felszabadulás a szovjet kolonializmus és kommunista egypártrendszer uralma alól; a nép akaratából, szabad választások által létrejött parlament és kormány; az ENSZ alapokmányában

lefektetett emberi szabadságjogok teljes érvényesítése. Az október 23-i követelések megerősítették az 1945-ben tartott szabad választások útján létrejött parlament által hozott közjogi, gazdasági és társadalmi vívmányokat; nevezetesen a köztársasági államformát, földbirtokreformot, a bányák és kulcsiparok államosítását. A forradalom ezeknek a reformoknak továbbfejlesztését tűzte ki célul, és semmilyen tekintetben sem ment 1945 elé. A Magyar Forradalmi Tanács deklarálja, hogy a magyar nép felkelése szabadságjogainak elnyerésére irányuló forradalom volt.

II. A Magyarország felé irányuló tevékenység módja, lehetősége és formája

A Forradalmi Tanács feladata, hogy keresse a gyakorlati módot és lehetőséget, amelyekkel segítségére lehet a küzdő magyar népnek. Ennek a segítségnek legfontosabb eszközei közé tartoznak a rádió és a sajtó. Lényegesnek tartja, hogy a két szerv vezetése olyan emberek kezében legyen, akik jól ismerik és megértik a magyarországi helyzetet és teljes lélekkel részt vesznek abban a küzdelemben, amelyet a magyar nép szabadságáért vív. A Magyarország felé folytatott ezen tevékenység irányelveiként a következők alapelveket szögezi le: a tájékoztatás legyen az igazságnak megfelelő, tárgyilagos és gyors. Munkája legyen a felvilágosítás és nem az izgatás.¹

III. Emigrációs külpolitika

Külpolitikánk célja az ország felszabadítása: a kommunista egypártrendszer és a Szovjetunió gyarmati elnyomása alól. Törekszik arra, hogy az ország minél előbb elérje függetlenségét, önrendelkezési jogát és semlegességét.

A magyar nép békében és barátságban akar élni minden néppel, és így a Szovjetunió népeivel is. A béke és barátság alapja azonban csak az egyenjogúság lehet. A Tanács mindent megtesz a fenti célok megvalósításának érdekében, és törekszik arra, hogy az ENSZ szervezetében a magyar kérdést mindaddig napirenden tartsák, amíg a nép akaratának és törekvéseinek megfelelő, végleges megoldás létre nem jön. Ennek érdekében kapcsolatot kíván fenntartani az ENSZ tagállamainak kormányaival, a demokratikus pártokkal és szervezetekkel, mozgalmakkal, intézményekkel és személyekkel, hogy céljai elérésében támogassák. A szervezet külpolitikai akciókat tervez és hajt végre. Dokumentációs anyagot gyűjt, amelyek alapot adnak az előbbi munkához. Kiepipi kapcsolatait az idegen nyelvű sajtóval és hírgyűnökségekkel. A világ közvéleményének tájékoztatására, legalább negyedévenként, több nyelven megjelenő, magas színvonalú külpolitikai folyóiratot indít.²

Az ENSZ a magyar kérdésben határozatokat hozott anélkül, hogy ezeknek megvalósításáról, gyakorlati keresztülviteléről gondoskodott volna. A magyar nép a szabad országok közvéleményének tájékoztatásával arra törekszik, hogy a kormányok mindent kövessenek el avégett, hogy az ENSZ határozatainak érvényt szerezzen. Ebből a célból szükséges, hogy a határozatok határidővel és az ENSZ alapokmányában biztosított szankciók kilátásba helyezésével jöjjenek létre. Sajnálattal állapítja meg a Tanács, hogy az ENSZ főtitkára még a mai napig sem ment el Magyarországra, valamint hogy a magyar kérdés kivizsgálására alakult bizottság sem teljesítette feladatát. A Magyar Forradalmi

¹ A strasbourgi kongresszus és a MFT egyaránt elzárkózott a fegyveres harc folytatását javasoló személyektől és csoportoktól. Feladatát a politikai és felvilágosító munkában látta.

² A folyóiratot pénzhány miatt nem sikerült elindítani.

Tanács felhívja a világ közvéleményének figyelmét arra, hogy addig nem lehetséges nemzetközi békés együttműködés, amíg az ENSZ által hozott határozatok végrehajtását egyes tagállamok büntetlenül megtagadják.³

IV. A Tanács és a régi emigráció viszonya

A Tanács a régebbi magyar emigrációnak is helyet ad az intézőbizottság és a különböző bizottságok soraiban. Helyet ad azoknak, akik a Tanács céljaival, elvi alapjaival egyetértenek, azokért küzdeni képesek, és akik emigrációs múltjukban sohasem tértek le az 1945-ös demokratikus alapról. Az intézőbizottságba delegált régi emigránsok a demokratikus politikai múltjuk és tevékenységük méltánylása alapján, a Tanács tagjaivá válnak. Az intézőbizottság feladatának eredményes elvégzéséhez az általa létrehozott bizottságokba a fenti elveket valló és azoknak megfelelő régebbi demokratikus emigránsokat meghívhat.

V. A Tanács szervezete és felépítése

Neve: Magyar Forradalmi Tanács.

Feladata: az odahaza tovább küzdő magyar nép képviselete szabad földön.

Programja: az október 23-i forradalom követelései.

Tagjai: a nemzet demokratikus forradalmában és szabadságharcában részt vett organizációk és pártok képviselői, az illető szervezetek és pártok képviselői, az illető szervezetek és pártok megbízása alapján. A Magyar Forradalmi Tanács taglétszámának felső határa 100. A közgyűlés utasítja az alakítandó igazoló és összeférhetetlenségi bizottságot, hogy a kongresszusra jelenleg delegáló szervezetek és a kongresszuson részt vevő egyének tagsági jogosultságát vizsgálja felül, és erről az intézőbizottságnak három hónapon belül tegyen jelentést.

Elnöksége: A Magyar Forradalmi Tanács elnököt és két alelnököt választ. Az elnöki tisztségre Kéthly Annát, a Nagy Imre-kormány egyetlen szabad földön élő államminiszterét felkéri és megválasztja. A politikai bizottság javaslata alapján a kongresszus alelnökül Kővágó Józsefet, Budapest polgármesterét, valamint Király Béla vezérőrnagyot, Budapest katonai parancsnokát, a nemzetőrség főparancsnokát és a forradalmi karhatalmi bizottság elnökét, megválasztja.

Az intézőbizottság létszáma, mandátumának időtartama, választásának módja: a Forradalmi Tanács a politikai bizottság javaslata alapján saját tagjai sorából intézőbizottságot választ. Az intézőbizottságba a demokratikus pártok, éspedig a Független Kisgazdapárt 2, a Petőfi Párt 2, a Keresztény Demokrata Párt 2, a Szociáldemokrata Párt 2, Munkástanácsok és Szakszervezetek 2, a Fegyveres Szabadságharcosok 2, a Magyar Parasztszövetség 2, a Petőfi Kör 1, a Magyar Értelmiség Forradalmi Tanácsa 1, Írószövetség 1, Egyetemi Ifjúság 1, Politikai Üldözöttek 1 tagot delegálhatnak. A négy demokratikus párt, valamint a szakszervezetek, munkástanácsok, továbbá a Parasztszövetség számára egyenként 2-2 helyet tart fenn a Tanács. Az intézőbizottság tagjainak megbízása egy évre terjed. A Forradalmi Tanács elnöke és alelnökei hivatalból tagjai az intézőbizottságnak, annak ülésén elnökölnek. A Forradalmi Tanács felhatalmazza az intézőbizottságot, hogy dolgozzon ki szervezeti szabályzatot, amelyben szabályozza az intézőbizottság hatáskörét, ügyrendi szabályzatát, valamint a

³ A MFT az ENSZ sikertelensége ellenére is a világszervezetre összpontosította figyelmét. Tanácsát állított az magyar kérdéssel foglalkozó ENSZ különbizottság elé. A magyar kérdés napirenden tartása majd onnan való levétele-vezetett el végül is az 1963-as általános amnesztiához.

Forradalmi Tanács felhatalmazása alapján hozott döntéseket, amelyeket utólag jóváhagyás végett a Tanács elé kell terjeszteni. Az intézőbizottság az elkészítendő szervezeti szabályzatot a Tanács minden tagjának 3 hónapon belül köteles megküldeni, hogy a Magyar Forradalmi Tanács legközelebb összeülő kongresszusa hagyja jóvá. Ezen a kongresszuson a Tanács tagjai a szervezeti szabályzatra vonatkozó észrevételeiket is megtehetik.⁴

Amennyiben a két kongresszus közötti időben olyan szervezet jelentkezik felvételre, amely a Magyar Forradalmi Tanács elvi álláspontjainak az összeférhetetlenségi és igazolóbizottság javaslatai alapján megfelel, az intézőbizottság saját hatáskörében intézkedik a Magyar Forradalmi Tanács, illetve az intézőbizottság kiegészítéséről. Az intézőbizottság ebben a kérdésben ideiglenesen dönt, véglegesen az összeülő kongresszus határoz.

A Tanácsban részt vevő politikai pártok és szervezetek jogosultak kiküldötteik számát kizárólag az új emigráció sorából a következőképpen felemelni:

Kisgazdapárt 8, Szociáldemokrata Párt 8, Keresztény Demokrata Párt 8, Petőfi Párt 8, Munkás-tanácsok és Szakszervezetek 8, Fegyveres erők 8, Parasztszövetség 8, Petőfi Kör 4, Magyar Értelmiség Forradalmi Tanácsa 4, Egyetemi Ifjúság 4, Politikai Üldözöttek 4, Írószövetség 4.

Felhatalmazza a Tanács az intézőbizottságot, hogy a két közgyűlés közötti időben az itt lerögzített alapelvek figyelembevételével minden, a közgyűlés hatáskörét nem érintő kérdésben saját hatáskörében intézkedjék.

A politikai pártok és szervezetek jogosultak delegáltjaikat bármikor visszahívni, helyükre másokat delegálni.

A Magyar Forradalmi Tanács Kulturális és Tájékoztatási Bizottságának javaslata alapján 1957. január 6-án a Tanács által elfogadott határozatok:

I. Rádió

A Magyar Forradalmi Tanács köszönetet mond a szabad világ rádióinak magyar nyelvű adásaiért, amelyekkel nagymértékben mozdították elő a tájékozódás lehetőségét, valamint az ellenállás szellemének ébren tartását. Az objektív hírszolgálatot teljes egészében a BBC, valamint a Radio Paris adásai szolgáltatták a magyar népnek.

A Magyar Forradalmi Tanács szükségesnek látná, hogy külön rádióadóval rendelkezék, amelynek segítségével szempontjait, állásfoglalásait híven tudná a magyar nép felé sugározni, ezért külön adó felállítására törekszik.

A Szabad Európa Rádió fontosságát elismerjük, eddigi műsorát bíráltuk, nem támadjuk. Elismerjük azt a hallatlan értékét, amely a magyar közvélemény kialakulásában döntő módon mutatkozott meg. A kétségkívül előfordult hibák kiküszöbölése szempontjából felhívjuk a megválasztandó intézőbizottságot, hogy lépjen érintkezésbe a Szabad Európa Rádióval, hogy a bizottság jelentése alapján kialakult álláspontunkat tájékoztatás céljából a rádió feladataira, szervezeti és személyi kérdések megoldására a rádió illetékes vezetőinek tudomására hozzák.

Amennyiben a Szabad Európa Rádió illetékes vezetői álláspontunkat elfogadják, a szükséges műsorpolitikai, szervezeti és személyi változásokat eszközlik, a közgyűlés javasolja, hogy a Szabad

⁴ Az MFT-nek nem volt több kongresszusa.

Európa Rádió Magyarország felé sugározandó adásának nevét a magyar néppel való szorosabb kapcsolat biztosítása miatt „Szabad Kossuth Rádió”-ra változtassa meg.⁵

II. Sajtó

1. Hetilap kiadása

A Magyar Forradalmi Tanács szükségesnek tartja, hogy álláspontjainak kinyilvánítására színvonalas, politikai és társadalmi hetilapot adjon ki. A kongresszus megbízza a felállítandó intézőbizottságot, hogy a lap megjelenetését a lehető legrövidebb időn belül biztosítsa.

A magyar nyelven megjelent emigrációs lapok közül politikailag és szakmailag a közgyűlés a *Látóhatár* című folyóiratot tartja legmegfelelőbbnek. A kongresszus a *Látóhatár* szerkesztőségének a fenti határozat szellemében táviratot küld.

A kongresszus felhívja a megválasztandó intézőbizottságot, hogy lépjen érintkezésbe a *Látóhatár* szerkesztőségével, és amennyiben a szerkesztőség hajlandó, igyekezzék a *Látóhatárt* az eddigi munkatársak teljes közreműködésével a Magyar Forradalmi Tanács politikai, elméleti folyóiratává kialakítani.⁶

2. Tájékoztatás

A kongresszus megbízza a megválasztandó intézőbizottságot, hogy tájékoztató szervet állítson fel önállóan vagy pedig már meglévő hasonló szervhez kapcsolva. Az információs szolgálat feladata

A) az értesülések megszerzése és

B) tájékoztatás.

A tájékoztatásnak két feladata van;

a) a Magyar Forradalmi tanács tájékoztatása részben a nemzetközi, részben a magyarországi helyzettel kapcsolatban;

b) a közvélemény – külföldi és magyar – tájékoztatása a magyarországi események helyes értékeléséről, valamint a Forradalmi Tanács munkájáról.

III. A Magyar Forradalom Tudományos Intézete felállítása

A Magyar Forradalmi Tanács elhatározza, hogy a magyar forradalom tudományos elemzésére intézetet állít fel.

1. Jellege:

a) Tudományos intézet, amely a magyar felkelés történetével, szellemi előkészítésével tudományos szinten foglalkozik azzal a céllal, hogy a magyar események rendkívüli mértékben fontos tanulságait megfogalmazza. Ebben az értelemben nem szigorúan történeti intézet, hanem ideológiai, szociológiai, filozófiai, közgazdasági is. Szükségesnek látszik, hogy az intézet foglalkozzék a jövő Magyarország – beleértve ebbe a fővárost is – újjáépítési és egyéb műszaki problémáival is.

b) Szervezetileg önálló, tudományos intézet. Székhelye Párizs. A kongresszus kívánatosnak tartaná, hogy a megalakítandó intézet a legszorosabb kapcsolatba lépne és együttműködne részben a Sorbonne, részben más francia tudományos és kulturális intézetek megfelelő részeivel, illetve szerveivel. Az intézet megtartja teljes önállóságát, azonban a magyar forradalomban fogant elvek alapján a Magyar Forradalmi Tanácsnak tudományos és elméleti központjává kell válnia.

⁵ A SZER vezetősége nem fogadta el a javaslatot.

⁶ Ez a terv sem valósult meg.

2. Felépítése:

- a) Osztályai: történeti, közgazdasági, társadalompolitikai, műszaki.
- b) Személyzet: 5 tudományos munkatárs és a szükséges adminisztráció.
A kongresszus megbízza az intézőbizottságot az igazgatóság kijelölésére.
3. A Magyar Forradalom Tudományos Intézete munkájáról negyedévenként tájékoztatót ad ki.⁷

IV. Neveléstügyi kérdések

1. Középközpontok továbbtanulása előmozdítása érdekében a kongresszus elhatározza, hogy a felállítandó kulturális és oktatási csoport köteles:

- a) A különböző országokban lévő középközpontokról katasztert felvenni.
- b) Kapcsolatot létesíteni a magyar középközpontok között.
- c) Kapcsolatot tartani a különböző országok és nemzetközi intézmények szerveivel.

2. Egyetemi hallgatók részére több országban biztosítani kell, minden rendelkezésre álló lehetőség igénybe vételével, a továbbtanulást. A különböző országokban továbbtanuló egyetemi hallgatók részére lehetőséget kell nyújtani, hogy szervezetüket megteremtsék. A szervezeteket egy koordináló bizottságnak kell nemzetközi síkon összefogni, az egyetemi szervezetek részére a legnagyobb fokú autonómiát kell biztosítani. A Magyar Forradalmi Tanács kongresszusa kívánatosnak tartja, hogy az egyetemi hallgatók felállítandó szervezetük nevét, amint erre már különböző országokban jelek mutatkoznak, Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek szövetsége névben állapítsa meg, tekintve ennek a szervezetnek a magyar forradalomban részt vett nagy jelentőségét.

3. A Magyar Forradalmi Tanács kongresszusa megbízza a felállítandó kulturális és nevelési osztályt, hogy az ifjúsági kérdésekkel való foglalkozás, valamint a szervezetek koordinálása céljából ifjúsági irodát állítson fel.

V. Kulturális kérdések

1. Színészek

A Nemzeti Színház és egyéb magyar színházak külföldre kényszerült művészeiből társulatot kell szervezni, amelynek feladata színvonalas és a magyar nép igazi arculatát képviselő darabokkal ébren tartani a magyar kolóniákban a nemzeti érzést és a hazánkba való visszatérés gondolatát. A gyakorlati lebonyolítást a kongresszus az illetékes osztály feladatkörébe utalja.

2. Magyar kulturális szervezetek

A színészek, zenészek, képzőművészek, filmesek, írók, táncosok problémáival és ügyeivel szervezetszerűen kell foglalkozni.

A Magyar Forradalmi Tanács felállítandó kulturális osztályán belül a kulturális csoportokat és egyesületeket koordinálni kell, valamint meg kell teremteni számukra azt a lehetőséget, hogy egymás munkájáról tájékozódjanak és elhelyezkedésüket biztosítsák.

⁷ Végül ilyen intézet sem jött létre. A néhány évvel később alapított Nagy Imre Intézet Brüsszelben hasonló programmal indult, s a MFT munkatársai közül Sztáray Zoltán is alapító tagja volt, de megalakulása nem volt kapcsolatban a strasbourgi határozattal vagy az ott képviselt intézményekkel.

3. Tájékoztatás Magyarország részére

A kongresszus szükségesnek tartja, hogy a felállítandó kulturális osztály mindent elkövessen arra vonatkozólag, hogy a Magyarország részére sugárzandó rádióadásokban, és minden egyéb módon országunk hírt kapjon a Nyugat szellemi és tudományos eredményeiről, jelentősebb kulturális megnyilatkozásairól és ezzel az elzártságukat csökkentjük.⁸

A Magyar Forradalmi Tanács közgyűlésének állásfoglalása a Szabad Európa Rádió magyar adásával kapcsolatban

Strasbourg, 1957. I. 6.

A magyar népnek feltétlenül szüksége van a szabad tájékozódás, az objektív hírszolgálat minél teljesebb lehetőségére. Ezt a tájékoztatást az adott realitások figyelembevételével a leghatásosabban a Szabad Európa Rádió végezheti.

Akkor, amikor a Szabad Európa Rádió magyar adását vizsgálat alá vettük, ezt abból a célból tettük, hogy a műsor megjavítása közös célunkat: a magyarság töretlen ellenállásának szolgálatát az ellenforradalmi bolsevik diktatúrával szemben, hatásosabban biztosítsa. A kongresszus alaposan megvizsgálta a Szabad Európa Rádió magyar nyelvű adásának problémáit az alanti eredménnyel:

A SZER magyar nyelven tartott adásainak egyik legszembetűnőbb hibája a műsorpolitika statikus jellege volt. Magyarországon a politikai helyzet különböző fázisokon keresztül állandó változásban volt. A SZER viszont mindig körülbelül az 1950-es évek megfelelő hangon beszélt és gondolkodott. Az az érzésünk, hogy a propaganda sok esetben felszínes megfogalmazásban került sugárzásra. Ebből következett a SZER nem túlságosan szerencsés szerepe a forradalom döntő időszakában. A SZER már az első napokban ellentmondásokba keveredett a magyarság helyzetét és az erőviszonyokat számításon kívül hagyva, irreális terveket is javasolt vagy vizsgált. A SZER nem ismerte fel kellő időben – s ez alapvető tévedés volt –, hogy a kibontakozás és konszolidáció kifejeződési pontja csak Nagy Imre és kormánya lehet – legalábbis a szabad választásokig.

A mai helyzetben a magyar nép magára maradt. Az egyetlen, amit a rádió a magyar nép érdekében tehet az, hogy objektíven tájékoztatja és segíti helyes ítéletalkotásában.

A hibák kiküszöbölése érdekében a következőkben látjuk egy átszervezés helyes irányító szempontjait:

⁸ A III-V. fejezetben leírt intézményekre és programokra szükség lett volna mind a magyar és nemzetközi közvélemény tájékoztatása, mind az 1956-os forradalom tanulmányozása céljából. Megvalósításukat pénzühiány akadályozta meg: az emigrációs tevékenység komoly anyagi támogatást csak az Egyesült Államoktól kapott. E támogatás feltételeként létre kellett hozni egy emigrációs csúcsszervezetet. Ennek létrehozására az MFT és a Magyar Nemzeti Bizottmány vezetése – az USA kormánya által támogatott – egyeztető konferenciát tartott Bécsben, 1957 nyarán. Az MNB-t Varga Béla, Nagy Ferenc és Pfeiffer Zoltán, az MFT-t Kéthly Anna, Kóvágó József és Király Béla képviselte. Benjamin Olivér és Kéthly kíséretében megjelent Szélig Imre, a Szociáldemokrata Párt londoni képviselője is. A szociáldemokraták az MFT változatlan fenntartását kívánták. A Tanács tagjai közül Király, Kóvágó, Kiss Sándor, Horváth János, Jónás Pál és az összes „régimigráns” tárgyalást kezdett Varga Bélával. Ennek eredményeként alakult meg a Magyar Bizottság, amely az MFT felsorolt tagjaiból és az MNB 1945 utáni demokratikus politikusaiából állt. Az MFT tagjainak követelésére a Magyar Bizottságba nem kerültek be a MNB horthysta tagjai.

1. Politikai előfeltételek

Felfogásunk szerint a SZER október 23-a után nem helyezkedhet más alapra – sem morálisan, sem politikailag, sem lélektanilag –, mint a magyar forradalom.

2. Műsorpolitika

Olyan rádió, amely egy-egy idegen ország szempontjait fejezi ki magyar nyelven Magyarország részére, több van. Olyan rádió, amelynek szervezete, felépítése biztosíthatja azt, hogy nemcsak magyar nyelvű, külföldi műsor, hanem külföldről valóságosan magyar műsort sugározhat, elsősorban a SZER. Tisztában vagyunk azzal, hogy ezt a lehetőséget az amerikai nép áldozatkészsége biztosítja, és a rádió vállalati szervezete kialakult. Ám kétségtelen az, hogy olyan rádió, amelynek programját nem a jelenlegi magyar szempontokkal szerkesztik, készítik és ellenőrzik, nem lehet Magyarország felé se népszerű, se sikeres. Ezért a mi felfogásunk szerint a rádió megfelelő működésének egyik előfeltétele e szempont érvényesítése volna.

3. Feladatok

A rádiónak a jövőben a következő feladatokat kellene ellátnia:

- a) A forradalom alatt a legkülönbözőbb formában, de elemi erővel kinyilvánított programok rendszerezése, elemzése.
- b) A magyarság mai történelmi helyzetének feltárása és tudatosítása.
- c) A világpolitika reális adottságainak részletes magyarázata.
- d) A napi politika eseményeinek széles körű, objektív ismertetése.
- e) A szabad világ tudományos és kulturális eredményeinek ismertetése.
- f) Színvonalas szórakoztatás.

4. Kivitelezés

A fentiek megvalósítására feltétlenül szükséges, hogy a hazánkból érkező híreknek a légkörét is ismerő és érző emberek irányítsák a rádió adásait.

Az előfeltételek részletes megtárgyalása után a Magyar Forradalmi Tanács mind személyi, mind műsorpolitikai kérdésekben szívesen tesz részletes javaslatot.

A módszer egyszerű: Realizmus, józan hang, szigorú tárgyilagosság, minden propagandaszólam vagy fogás mellőzése, s annak az elvnek a maradéktalan keresztülvitele, hogy a minőség fontosabb, mint a mennyiség.⁹

A Magyar Forradalmi Tanács a Menekültügyi és Gazdasági Bizottság javaslata alapján a következő határozatokat hozta:

A Tanács megállapítja, hogy a gazdasági alapok megteremtésénél elsőrendű feladat a Magyar Forradalmi Tanács politikai függetlenségének biztosítása. Ennek az elvnek a szem előtt tartása mellett a következő anyagi források vehetők számításba:

- I. A menekült, vagy már a korábban kivándorolt magyarság részéről:
 1. Társadalmi szervezetek, egyesületek hozzájárulása;
 2. Egyéni hozzájárulások, esetleg tagdíjak;
 3. Sajtótermékek, jelvények forgalomba hozatalából várható bevételek;
 4. Előadások, kiállítások rendezéséből származó bevételek.

⁹ A SZER vezetése ezen állásfoglalás szellemében reformokat hajtott végre.

II. Idegen forrásokból

1. A szabad világ különböző országaiban alakult, vagy alakítandó magyarbarát csoportok gyűjtése, hozzájárulása;
2. Egyéb szervek, intézmények, egyesületek támogatása;
3. Külföldi testvérpártok hozzájárulása,
4. Magánosok és vállalatok hozzájárulása.

A menekültügyekkel kapcsolatban a Tanács elhatározza, hogy a magyar menekültek érdekében a legrövidebb időn belül felveszi a kapcsolatot valamennyi magyar és külföldi kezelésben lévő menekültügyi irodával. Ahol megfelelő menekültügyi iroda még nincs felállítva, ott azok felállítását szorgalmazza.

Szükségesnek tartja a Tanács, hogy mindazokkal a külföldi, illetőleg nemzetközi szervezetekkel, amelyek a magyar menekültek megsegítésével foglalkoznak, együttműködjék, és hogy a feltétlenül szükséges koordinációt megteremtse.

A Tanács a következő feladatok megoldását látja szükségesnek:

1. Megfelelő szállás és ételmezés biztosítása a menekültek számára, figyelemmel a gyermekek, betegek, öregek és családok különleges igényeire.
2. Ruházattal való ellátás.
3. Gyógyszer, zsebpénz biztosítása.
4. Tanácsadás a menekültek egyéni ügyeiben.
5. Tanácsadás és segítség a menekültek kivándorlásában.
6. Munkaalkalmak biztosítása olyan módon, hogy megfelelő eszközökkel nyilván tartja a munkalehetőségeket és a munkakeresőket, egy erre a célra szolgáló értesítőben azokat időszakosan közzéteszi.

7. Kivándorlási góccokat szervez és feltérképezi a már kivándorolt menekülteket.

8. Közreműködik az egyetemi és főiskolai hallgatók megfelelő egyetemekre való irányításában, figyelembe véve azt, hogy a párizsi egyetemeken igen nagy számú magyar hallgató számára biztosíthatnak felvételt és különböző kedvezményeket.

Elhatározza a Tanács, hogy a magyar szülők gyermekeinek védelme érdekében megfelelő lépéseket tesz annak elérésére, hogy a befogadó államok tegyék lehetővé az óvodákba és napközi otthonokba a magyar szülők gyermekeinek felvételét is.

A Tanács szükségesnek tartja, hogy a világ minden részében szétszórva lévő magyarság egyesületeivel és egyéb szerveivel vegye fel az érintkezést, és egy kooperációs bizottság létesítésével azokat egybehangolva használja arra, hogy a világ magyarságát – beleértve ebbe az otthon maradtakat is – anyagilag támogassák.

A Tanács megállapítja azt is, hogy az elmúlt évtized során az otthon maradt magyarság a tényleges segítség elmaradását kifogásolta leginkább és a legtöbb joggal. Éppen ezért elhatározza, hogy az odahaza megsegítésre szorulókat anyagi támogatásban kívánja részesíteni.¹⁰

¹⁰ E határozatok megvalósítása érdekében az MFT nem fejtethet ki kellő energiát, mert az amerikai pénzügyi támogatást 1957 nyarától a politikai csúcsszervezet megalakulásáig megvonták. A Magyar Bizottság megalakulásával a MNB feloszlata önmagát, s az MFT tagjai nagy részének az MB-ben való részvételével az MFT is de facto megszűnt.